

Metsäpirttiseuran tilaisuus Vantaalla 11.4.2015.

SUOMALAISTEN KENTÄLLE JÄÄNEIDEN SANKARIVAINAJIEN ETSINNÄT 1990-LUVULLA

Hyvät Metsäpirttiseuran jäsenet.

Viime sodissa menehtyi 93 563 suomalaista. Lukuun sisältyy 383 naista, joista lottia 283 (noin 120 sotavammojen johdosta): mm. partisaaniuhreja

Tähän lukuun eivät sisälly:

- ilmapommitusten uhrin Talvisodassa 957, jatkosodassa 939
- partisaanihyökkäysten noin 190 siviiliuhria
- vuosina 1946-82 kuollutta sankarihautausmaahan haudattua yhteensä 1400 henkilöä
- osa ulkomaalaisvapaaehtoisten tappioista: Talvisodassa 4 ja jatkosodassa 60
- Suomalaisten teloittamia omia sotilaita 62
- Heimojoukoissa taistelleet vajat 200 N-liiton kansalaista. Yht. 3684 henkilöä

Kaikki yhteensä **97 247** henkilöä.

Kentälle jäi tai katosi yhteensä noin 13 000 sotilasta. Suomen nykyisen alueen sankarihautausmaihin on haudattu 83 000 vainajaa (sukuhautoihin on haudattu noin 3000 vainajaa) ja luovutetulle alueelle noin 9000, sankarihautoihin 8000 ja kenttähautoihin 1000, joista 151 on tunnistettu). Venäjälle haudatuista valtaosa on siunattu kentälle jääneenä.

Toisen maailmansodan aikana yleismaailmallisestikin ainutlaatuinen tapa tuoda vainajat kotipaikkakunnalle on jättänyt jälkipolville kauniin perinnön. Sen ansiosta useimmat sankarivainajat ovat päässeet viimeisen lepoon omaistensa lähelle. Ainoana poikkeuksena suomalainen SS- Pataljoona, jonka kaikki 256 kaatunutta jäivät Ukrainaan ja Tsetseniaan vuosina 1941- 43. Heidät on siunattu 9.9.1943 Helsingin Hietaniemessä kentälle jääneinä, siunauksen suoritti SS-Ostuf Kalervo Kurkiala. SS- Pataljoonalla on muistomerkki Hietaniemessä.

Sotien jälkeen kentälle jääneiden kaatuneiden etsintöjä ei Neuvostoliitossa voitu aloittaa ennen 1990-lukua. Opetusministeriö asetti vuonna 1991 sotavainajatoimikunnan. Venäjä ja Suomi solmivat valtiosopimuksen presidenttien Mauno Koiviston ja Boris Jeltsinin johdolla yhteistyöstä kaatuneiden muiston vaalimiseksi vuonna 1992 ja vuonna 1998 perustettiin opetusministeriön tueksi Sotavainajien muiston vaalimisyhdistys. Toimintaa johti koko 1990-luvun ministeri Jaakko Numminen.

Kun kenttäetsinnät aloitettiin 1990- luvulla runsaan 100:n vapaaehtoisen etsijän toimesta kadonneiksi jääneitä suomalaisia sotilaita oli vielä n. 5000. Etsijät olivat OM:n hyväksymiä asiantuntijoita: Lääkäreitä, hammaslääkäreitä, pappeja, poliisimiehiä, ammattisotilaita ja maanmittausinsinöörejä. Etsintämatkat suoritettiin partioissa, matkan kesto 1-2 viikkoa, matkoja on tehty yhteensä yli 100.

Etsintätyössä on käyty keskeisimmillä taistelupaikoilla. Apuna etsinnöissä on käytetty Venäjän paikallisväestön tietoja ja paikallisia etsijäryhmiä. Luovutetulla alueella on paikallistettu 7 kenttähautausmaata (Viipuri, Säkkijärvi, Summa, Äyräpää, Taipale, Karjalan Kannaksella ja Kollaa Raja-Karjalassa ja Tuulos Aunuksessa), joissa lepää

1000 vainajaa. Heitä ei ole siirretty Suomeen, vaan hautausmaille on pystytetty Suomen valtion toimesta muistomerkit samoin kuin 5:lle sotavankileirille Venäjällä (Asbest, Hatsina, Karaganda, Oranki ja Tsherepovets ja Helsingin Hietaniemi).

Löydettyjen sotavainajien kansallisuus on varmistettu varusesineiden ja sotatapahtumatietojen avulla. Kaatuneiden henkilöllisyys on varmistettu tuntolevyjen ja geenianalyysin (DNA) avulla. Jos tuntolevyä ei löydetty eikä tarkkoja tietoja kaatuneesta sotavainajasta ollut käytettävissä, kaatunut jäi tuntemattomaksi sotilaaksi.

Mainittakoon, että 1990-luvulla Viipurin torilla myytiin matkamuittoina suomalaisten sotilaiden tuntolevyjä.

Etsinnöissä on löydetty lähes 1200 sankarivainajaa, joista 317 on tunnistettu. Tunnistetut sankarivainajat on haudattu kotiseurakuntien sankari- tai sukuhautoihin. Tuntemattomat sotavainajat on haudattu Kajaanin, Joensuun ja Lappeenrannan sankarihautausmaihin sankarihautajaisissa.

Vajaa 4000 sankarivainajaa jää edelleen kadonneiksi. Osa on tuhoutunut tykistön tuli-iskuissa ja lentopommituksissa, Neuvostoliiton vankileirien saaristoon on kadonnut 1400 sotavankia (tiedot saatu 550 vangista), sotavankeja oli yhteensä 3400. Vesistöihin on hukkunut sotilaita; varsinkin kesällä 1944 Karjalan kannaksella, Vuosalmella ja Viipurinlahdella.

Sotapalvelukseen käskettiin vuosina 1939 -1945 yli 700 000 suomalaista miestä (ikäluokat 1894- 1926), 4000 kadonnutta sotilasta on kuitenkin erittäin pieni määrä, jos sitä verrataan muihin toiseen maailmansotaan osallistuneisiin valtioihin.

Minulla on ollut kunnia osallistua kolmeen etsintämatkaan vuosina 1997 -99, Vienan Karjalaan ja kaksi kertaa Karjalan kannakselle.

Vienan Karjalassa kohteina olivat Kiestinki, Uhtua, Suopasvaara Jyskyjärvellä ja Sekeen alue (Mannerheim-ristin ritari vänr Viljo Suokas 2./ErP 4 OsKu. kaat 4.10.1943).

Karjalan kannaksella kaivaustöitä tehtiin Taipaleessa, Summassa, Karhulassa, Kaukjärvellä ja Äyräpää - Vuosalmella.

Yhteensä näiltä matkoilta löydettiin yli 100 sotavainajaa.

METSÄPIRTIN SOTAVAINAJAT

Moni on kysynyt, minne Metsäpirtin talvisodan sankarivainajat 74 sotilasta on haudattu?

Itsenäisyyspäivän Koukunniemen vastaiskussa kaatui ja katosi 60 sotilasta, he kaikki jäivät kentälle ja heidät on siunattu kentälle jääneinä. Metsäpirttiläisiä oli 18.

Talvisodan aikana kaatuneet pyrittiin kokoamaan takalinjoille ja lähettämään kotiseurakuntiin, mutta missä oli Metsäpirtin poikien kotiseurakunta?

Kaatuneita metsäpirttiläisiä pyrittiin hautamaan sodan aikana Vpl. Pyhäjärvelle ja mahdollisesti muuallekin. Jatkosodan alettua ja Metsäpirtinkin alueen tultua vallatuksi kaatuneita talvisodan sankarivainajia on siirretty ja haudattu Metsäpirtin rikkiammutun kirkon seinustalle olevaan sankarihautaan. Yhteensä haudassa lepää 5 Vapaussodan ja 90 talvi- ja jatkosodan sankarivainajaa, noin puolet heistä on talvisodan kaatuneita.

Talvisodan kaatuneista ja kadonneista, joiden hautauskunta on Metsäpirtti löytyi 43 sotavainajaa, heistä 10 on julistettu kadonneiksi. Koukunniemeen jäi kuten edellä on mainittu 6.-7.12.1939 jälkeen 18 metsäpirttiläistä sotilasta.

Lappeenrannan sankarihautaan on haudattu tavisodan karjalaisia ja myös metsäpirttiläisiä kaatuneita mm. setäni alik **Kaino Hynnä**, hän kaatui Talissa talvisodan viimeisenä päivänä.

Lappeenrannan sankarihautaa reunustavaan Äiti Karjala-muistomerkkiin on hakattu Karjalan kannakselle haudattujen ja kadonneeksi julistettujen 5000:n sotavainajan nimet, mutta metsäpirttiläisten osalta se on puutteellinen.

Jatkosodan metsäpirttiläisistä kaatuneista suurin osa on haudattu metsäpirttiläisten uusiin sijoituskuntiin ja niiden sankarihautoihin.

Yhteensä metsäpirttiläisiä kaatui viime sodissa 229, luku ylittää kaikki keskiarvot.

Yksi hauta, jossa voi olla myös metsäpirttiläisiä talvisodan sotavainajia on Taipaleenjoen, Terenttilän kenttähautausmaa.

Hautaan on siunattu kentälle jääneinä 126 sotavainajaa. Se sijaitsee Terenttilässä "Sorakuopan tukikohdasta" noin 300 m pohjoiseen ns. uudella sorakuopalla.

Kenttähautausmaa on perustettu vuonna 1942 ja se löydettiin uudelleen 1994. Sen ympärillä on luonnonkivivaita ja paikalla on vuonna 2003 Suomen valtion toimesta pystytetty muistomerkki.

Lisäksi Terenttilässä, kuten myös Kirvesmäellä on 4-tukikohtien läheisyydessä suomalaisia sotavainajia. Terenttilässä lähelle 4-tukikohtaa tiedetään haudatun 16 talvisodan sotavainajaa, mutta etsinnöistä huolimatta heitä ei ole löydetty.

Venäjän viranomaiset syyttivät mediassa suomalaisia kenttäetsijöitä vakoilijoiksi vuonna 2001. Opetusministeriön johtamat etsinnät lopetettiin vuonna 2002.

Etsintöjä ovat jatkaneet yksityiset etsintäryhmät ja Venäjän puolella ainakin paikallinen "Karjala-ryhmä".

Lopetan esitykseni lainaamalla J. V. Snellmanin sanoja:

"Kansa, joka unohtaa kaatuneet soturinsa, unohtaa oikeuksistaan ensimmäisen - vapautensa."

Seppo Hynnä 11.4.2015